

Ymateb Ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad Pwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar Gyllido Addysg Uwch

Mai 2014

1. Cefndir

1. Yn ei gyfarfod ar 6 Mawrth 2013, cytunodd y Pwyllgor i gynnal ymchwiliad i gyllido Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru, effaith ariannol polisi grant ffioedd dysgu Llywodraeth Cymru ar sefydliadau addysg uwch a myfyrwyr yng Nghymru, ac a yw Llywodraeth Cymru'n darparu gwerth am arian yn y maes hwn.

Cylch gorchwyl

2. Gan nad yw'r polisi cyllido Addysg Uwch rhan-amser newydd yn dod i rym tan yn ddiweddarach yn 2014, penderfynodd y Pwyllgor ganolbwyntio i gychwyn ar gyllido Addysg Uwch amser llawn. O ganlyniad i'r ymatebion a gafwyd i'r ymgynghoriad, ehangwyd cwmpas yr ymchwiliad i gynnwys cyllido Addysg Uwch rhan-amser.

3. Roedd cylch gorchwyl y Pwyllgor yn cynnwys, yn fras, dair ffrwd incwm ar gyfer cyllido sefydliadau addysg uwch, a rôl cyllid yn y dewisiadau a wneir gan fyfyrwyr:

- Ymchwil – Pa mor effeithiol yw sefydliadau addysg uwch o ran sicrhau incwm ar gyfer gwaith ymchwil, gan gynnwys cyllid ar gyfer gwaith ymchwil gan Lywodraeth Cymru drwy Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC).
- Incwm a chymorth ar gyfer ffioedd dysgu – Pa effaith ariannol y mae'r polisi ffioedd dysgu newydd, a gyflwynwyd yn 2012, wedi'i chael, sy'n caniatáu i sefydliadau addysg uwch godi hyd at £9,000 y flwyddyn ar fyfyrwyr am gyrsiau addysg uwch, a beth yw goblygiadau ariannol grant ffioedd dysgu Llywodraeth Cymru?
- Cyfleoedd eraill am incwm, neu fygythiadau eraill i incwm – Pa mor bwysig i sefydliadau addysg uwch yng Nghymru yw'r ffrwd o incwm o ffioedd dysgu a geir gan fyfyrwyr sy'n hanu o'r tu allan i Gymru, gan gynnwys myfyrwyr tramor, a beth yw canlyniadau ariannol newidiadau eraill yn y farchnad addysg uwch, yn awr neu yn y dyfodol, gan gynnwys cyflwyno darparwyr preifat?
- Dewisiadau myfyrwyr – Pa ystyriaethau ariannol sydd gan fyfyrwyr pan fyddant yn penderfynu a ydynt am fynd ymlaen i

addysg uwch, a beth yw effaith grantiau ffioedd dysgu
Llywodraeth Cymru ar ddewis yr unigolyn?

Adolygiad o Gyllido Addysg Uwch a Threfniadau Cyllid Myfyrwyr yng Nghymru

4. Ddydd Mawrth 19 Tachwedd 2013, cyhoeddodd y Gweinidog Addysg a Sgiliau ei fod yn sefydlu Adolygiad o Gyllido Addysg Uwch a Threfniadau Cyllid Myfyrwyr yng Nghymru, i gael ei gadeirio gan yr Athro Syr Ian Diamond. Bydd dwy ran i strwythur yr adolygiad.

5. Bydd yr Athro Syr Ian Diamond yn llunio crynodeb ffeithiol o'r dystiolaeth a gaiff ei chasglu gan y tîm yn ystod yr hydref 2015. Cyhoeddir yr adroddiad terfynol, gan gynnwys yr argymhellion terfynol, erbyn mis Medi 2016.

Bydd blaenoriaethau'r adolygiad yn cynnwys:

- ehangu mynediad – sicrhau mai ehangu mynediad yw amcan canolog unrhyw system yn y dyfodol, a'i bod yn system flaengar a theg;
- cefnogi anghenion sgiliau Cymru;
- cryfhau darpariaeth ran-amser a darpariaeth ôl-raddedig yng Nghymru; a
- chynaliadwyedd ariannol hirdymor.

Gwybodaeth ystadegol mewn cysylltiad ag Addysg Uwch

6. Ar 24 Ebrill, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Fwletin Ystadegol o dan y teitl *Universities and Colleges Admissions Service (UCAS) Statistics, 2013 Entry*. Mae'r bwletin hwn yn dadansoddi data UCAS mewn cysylltiad ag ymgeiswyr a gafodd eu derbyn ar gyrsiau gradd a HND llawn amser yn hydref 2013 i sefydliadau addysg uwch yn y DU.

Ymgeiswyr i sefydliadau yng Nghymru

7. Ym mlwyddyn academiaidd 2013, cafodd 25,511 o ymgeiswyr eu derbyn gan sefydliadau yng Nghymru. Mae hyn yn cynrychioli cynnydd o 5.7% o'i gymharu â 2012 ac yn wahanol i'r gostyngiad o 8.1% mewn ceisiadau rhwng 2011 a 2012.

8. Ychydig o dan hanner (47.8%) o'r holl ymgeiswyr a dderbyniwyd gan sefydliadau addysg uwch yng Nghymru sy'n fyfyrwyr sy'n huanu o Gymru. Mae'r gyfran hon 1.4 pwynt canran yn is nag yn 2012.

2. Amlinellir Ymatebion Manwl i argymhellion yr adroddiad isod:

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda CCAUC a'r sefydliadau addysg uwch i fonitro'n agos, canfod ac asesu goblygiadau unrhyw newidiadau i dueddiadau yn nifer y myfyrwyr rhyngwladol; newidiadau polisi yn Lloegr, ac unrhyw newidiadau yn nifer y ceisiadau newydd i brifysgolion Cymru. (Tudalen 18)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Bydd y Cyngor Cyllido a Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda'i gilydd i fonitro goblygiadau myfyrwyr rhyngwladol; er enghraifft, mae un o dargedau Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor Cyllido 2013-16 yn tracio'r gwaith o recriwtio myfyrwyr rhyngwladol yng Nghymru yn erbyn tueddiadau'r Deyrnas Unedig. Yn ogystal, mae'r Cyngor Cyllido yn gweithio gydag UCAS a HESA i gael gafael ar ddata sy'n galluogi monitro perfformiad recriwtio sefydliadol yng Nghymru. Mae swyddogion y Cyngor Cyllido ar bob lefel yn gweithio gyda swyddogion cyfatebol yn Lloegr a gweddill y Deyrnas Unedig yn holl feysydd polisi Addysg Uwch, mae hyn yn cynnwys trefniadau gyda Lloegr a'r Alban i Brif Swyddogion Gweithredol fynychu cyfarfodydd llawn Cynghorau Cyllido ei gilydd.
- Mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn cwrdd â'r Cyngor Cyllido bob chwarter i drafod a monitro eu perfformiad. Mae'r Cyngor Cyllido hefyd yn aelod o Grŵp Defnyddwyr Rhagweld Cymorth Myfyrwyr Llywodraeth Cymru sy'n monitro ac yn dadansoddi data'n ymwneud â niferoedd myfyrwyr.
- Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol o'r manteision a ddaw drwy ddenu myfyrwyr rhyngwladol i Gymru, o ran amrywiaeth ddiwylliannol ond hefyd o ran y budd economaidd i Gymru. Mae myfyrwyr rhyngwladol yng Nghymru yn creu cyfraniad gwerth ychwanegol o fwy na £140 miliwn y flwyddyn i'r economi.
- Mae Llywodraeth Cymru yn aelod o Fwrdd Cynghori Uned Ryngwladol Addysg Uwch y Deyrnas Unedig, ynghyd â chydweithwyr o'r Cyngor Cyllido ac Addysg Uwch Cymru (HEW). Mae'r Bwrdd Cynghori yn cwrdd bob chwarter ac yn ystyried effaith polisiau mewnffudo Llywodraeth y Deyrnas Unedig ar recriwtio myfyrwyr. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae gostyngiad wedi bod yn nifer y myfyrwyr o India sy'n astudio yn y Deyrnas Unedig, gan gynnwys yng Nghymru, oherwydd anawsterau tybiedig yn cael fisa Haen 4 ond hefyd oherwydd cryfder cymharol y bunt yn erbyn y rupee. Gwnaed iawn am hyn drwy gynydd yn nifer y myfyrwyr Tsieineaidd sy'n astudio yn y Deyrnas Unedig, gan gynnwys yng Nghymru. Mae swyddogion yn monitro tueddiadau o ran myfyrwyr rhyngwladol ac yn gweithio'n agos gyda'r

sector a chydweithwyr yn Lloegr er mwyn sicrhau bod Cymru yn parhau i fod yn ddewis gyrchfan i fyfyrwyr rhyngwladol.

Goblygiadau Ariannol – Does dim goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn

Argymhelliad 2

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru barhau i fonitro'r trefniadau cyllido ar gyfer y sector addysg uwch yn ofalus, nes y bydd yr Adolygiad yn cyhoeddi ei adroddiad interim cyntaf ac yn cyflwyno adroddiadau yn rheolaidd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru (fel rhan o naratif y Gyllideb Ddrafft), ar unrhyw newidiadau a allai effeithio ar gyllido addysg uwch, er enghraifft unrhyw newidiadau o ran llif myfyrwyr yn drawsffiniol; nifer y myfyrwyr tramor; newidiadau polisi yn Lloegr ac ati. (Tudalen 18)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn yn rhannol

- Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro'r cyllid sydd ar gael i'r sector addysg uwch hyd at yr etholiad nesaf. Mae cylchlythyr diweddaraf y Cyngor Cyllido yn cadarnhau bod y sector yn dal i gael cynnydd incwm sydd uwchben chwyddiant mewn cyfnod o lymder ariannol. Mae'r cyllid cyffredinol sydd ar gael i'r sector (incwm ffioedd a chyllido'r Cyngor Cyllido) wedi cynyddu 11.1% yn 2014/15 a 13.8% yn 2013/14.
- Yn ogystal, byddwn yn parhau i fonitro effaith penderfyniadau polisi sy'n cael eu cymryd yn Lloegr yn ofalus (gan gynnwys newidiadau i batrymau recriwtio gan Brifysgolion Lloegr ac effaith hynny ar gyllido yng Nghymru).
- Yn sail i bolisi cyllido myfyrwyr mae model ariannol soffistigedig sy'n ystyried y sefyllfa ariannol bresennol sydd wedi'i neilltuo ar gyfer addysg uwch yng Nghymru yn ogystal â ffynonellau eraill o incwm sefydliadol megis ffioedd dysgu. Mae rhagamcanion yn cael eu hadolygu'n rheolaidd wrth i ddata newydd neu fwy cadarn ddod i'r golwg. Caiff rhagamcanion wedi'u diweddarau eu cynhyrchu gan yr Adran Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn ariannol er mwyn sicrhau bod y wybodaeth ddiweddaraf ynghylch ymddygiad myfyrwyr, tueddiadau demograffig, cyfraddau manteisio, ffactorau economaidd-gymdeithasol a data perthnasol arall yn cael ei hystyried.

Mae penderfyniadau i ddiwygio'r tybiaethau sydd wedi'u cynnwys yn y model yn seiliedig ar gyngor gan Grŵp Defnyddwyr Rhagweld Cymorth

Myfyrwyr o swyddogion sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r Is-Ardan Addysg Uwch, Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi, Gwasanaethau Corfforaethol, Is-Adran Gwasanaethau Corfforaethol a'r Cyngor Cyllido.

Yn ogystal â thrafodaethau yn y Grŵp Defnyddwyr Rhagweld Cymorth Myfyrwyr, mae'r tybiaethau modelu lefel uchel yn cael eu trafod ym Mwrdd Prosiect Cyllido Addysg Uwch a Chyllid Myfyrwyr. Mae'r Byrddau hyn yn cynnwys swyddogion Llywodraeth Cymru a phartneriaid cyflawni allweddol gan gynnwys y Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr, y Cyngor Cyllido, Addysg Uwch Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Ar ôl eu diwygio caiff y tybiaethau, y data a'r ffactorau macro-economaidd eu rhoi i mewn yn y model cyllid myfyrwyr sy'n cynhyrchu rhagamcanion ar gyfer y dyfodol.

- Mae craffu blynyddol yn digwydd ar gyllid y llywodraeth drwy'r gyllideb ddrafft, ac nid yw'n fwriad gennyf gyflwyno mecanwaith pellach ar gyfer adrodd ar newidiadau i'r gyllideb addysg uwch.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru edrych yn fanwl ar effaith y penderfyniadau polisi a wneir yn Lloegr, gan gynnwys yr hyn a benderfynir ar ôl etholiad cyffredinol 2015, ac yn arbennig i ba raddau y mae prifysgolion Lloegr yn denu myfyrwyr sy'n hanu o Gymru:-

- sy'n denu cyllid ychwanegol o dan bolisiau "ehangu mynediad";
- sy'n cael graddau uchel mewn arholiadau Safon Uwch, er enghraifft ABB; neu
- na allant ddod o hyd i gwrs perthnasol mewn sefydliad Addysg Uwch yng Nghymru. (Tudalen 19)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro effaith y penderfyniadau polisi a wneir yn Lloegr yn ofalus (gan gynnwys newidiadau i batrymau recriwtio gan Brifysgolion Lloegr ac effaith hynny ar ariannu yng Nghymru).
- Mae ystyried llif trawsffiniol yn rhan o gylch gwaith Adolygiad Diamond. Bydd y panel sy'n gwneud yr Adolygiad, wrth wneud ei argymhellion yn 2016, yn ystyried effaith a goblygiadau posibl penderfyniadau polisi a

wneir yn Lloegr yn ystod oes yr adolygiad. Yn hyn o beth bydd angen i'r panel ystyried goblygiadau unrhyw newidiadau polisi gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig ar ôl etholiad 2015.

- Yn y cyfamser, mae'r Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi yn Llywodraeth Cymru yn gallu cael gafael ar wybodaeth ynghylch llif trawsffiniol myfyrwyr sy'n hanu o Gymru i Brifysgolion Lloegr.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn adolygu sut y gall gefnogi sefydliadau sydd wrth y ffin â Lloegr, er mwyn cystadlu'n fwy effeithiol â sefydliadau yn Lloegr, er enghraifft drwy adolygu cystadleuaeth leol am gyrsiau penodol; ariannu prosiectau cyfalaf ac ati. (Tudalen 20)

Ymateb Llywodraeth Cymru – heb ei dderbyn

- Mae sefydliadau Cymru yn cystadlu mewn marchnadoedd yn y Deyrnas Unedig ac yn fyd-eang am fyfyrwyr y Deyrnas Unedig a myfyrwyr rhyngwladol, ac nid dim ond gyda'r rhai sy'n agos at y ffin rhwng Cymru a Lloegr.
- Bydd y Cyngor Cyllido yn parhau i weithio gyda Sefydliadau er mwyn annog dull cydweithredol gyda sefydliadau addysg uwch eraill i ddarparu cyrsiau yn rhanbarthol ac yn genedlaethol.
- Bydd y Cyngor Cyllido yn monitro perfformiad cystadleuol sector addysg uwch Cymru yn erbyn sefydliadau yn Lloegr ac mewn rhannau eraill o'r Deyrnas Unedig.
- Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi cwrdd â chynrychiolwyr y sector addysg uwch i drafod y posibilrwydd o weithio gyda'i gilydd i ddeall y galw strategol am gyllido prosiectau cyfalaf yng Nghymru, gyda'r nod o gael gafael ar gyllid o sefydliadau megis Banc Buddsoddi Ewrop.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 5

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn comisiynu model manylach ar ddyledion myfyrwyr yn gyffredinol a'r llyfr benthygiadau i fyfyrwyr er mwyn amcangyfrif goblygiadau hirdymor dyledion myfyrwyr. (Tudalen 23)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

Mae modelu ar ddyledion myfyrwyr yn faes nad yw wedi ei archwilio'n llawn o safbwynt Llywodraeth Cymru, ac mae gofyn am waith pellach (ar y cyd â'r Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr ac Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr) er mwyn cael dealltwriaeth fwy llawn o oblygiadau hirdymor dyled myfyrwyr, yn enwedig wrth i ragor o ddata ddod i'r amlwg ar y drefn ffioedd newydd.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn. Caiff unrhyw gostau ychwanegol eu tynnu o gyllidebau rhaglenni presennol yr Is-Adran Addysg Uwch

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn archwilio'r opsiynau ar gyfer bod yn rhan o ddatblygiadau pellach model HERO yr Adran Busnes a Sgiliau a ddefnyddir i fodelu ad-daliadau benthyciadau myfyrwyr ac a ellir gwneud addasiadau i ystyried polisïau Llywodraeth Cymru ar gyfer cyllid myfyrwyr. (Tudalen 23)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i drafod ei hymwneud â datblygiadau pellach o fodel yr Adran Busnes a Sgiliau ar gyfer cyfrifo Cymhorthdal y Llywodraeth ar gyfer darparu benthyciadau myfyrwyr. Bydd hyn yn cynnwys sut mae swyddogion yn rheoli'r broses o ddatblygu'r model i gynnwys polisïau unigryw Cymru.
- Byddaf yn ysgrifennu at y Gweinidog Prifysgolion a Gwyddoniaeth yn Lloegr a byddaf yn ymateb i'r Pwyllgor ar yr argymhelliad hwn unwaith y byddaf wedi cael ymateb.

Goblygiadau ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn. Caiff unrhyw gostau ychwanegol eu tynnu o gyllidebau rhaglenni presennol yr Is-Adran Addysg Uwch

Argymhelliad 7

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn archwilio:

- a oes tystiolaeth nad oes angen i nifer gynyddol o raddedigion ad-dalu eu benthyciadau myfyrwyr am nad ydynt yn bodloni'r gofynion trothwy enillion angenrheidiol i wneud hynny, neu eu bod yn methu ag ad-dalu'r benthyciadau am resymau eraill;
- a yw nifer y myfyrwyr sy'n rhoi'r gorau i'w cwrs cyn ei gwblhau yn cynyddu? (Tudalen 23)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr i gytuno ar gylch gorchwyl i ymchwilio i ad-daliadau benthyciadau myfyrwyr yn erbyn trothwyon ennill a rhesymau am beidio â thalu. Bydd gofyn i Lywodraeth Cymru gomisiynu'r Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr, o bosibl mewn cydweithrediad â'r Adran Gwaith a Phensiynau, Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi ac Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr er mwyn paru data ynghylch graddedigion unwaith y byddant mewn gwaith.
- Ar hyn o bryd mae gofyn i'r Cyngor Cyllido fonitro ffigurau cadw myfyrwyr amser llawn a myfyrwyr rhan-amser fel un o fesurau'r Strategaeth Gorfforaethol.

Goblygiadau ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn. Caiff unrhyw gostau ychwanegol eu tynnu o gyllidebau rhaglenni presennol yr Is-Adran Addysg Uwch

Argymhelliad 8

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru gynyddu ymwybyddiaeth o'r grant ffioedd dysgu yn gynharach (ym mlwyddyn 9, o leiaf) yn ystod addysg myfyrwyr. Dylid hefyd sicrhau cysondeb o ran sut y codir ymwybyddiaeth. (Tudalen 26)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i Undeb Cenedlaethol Myfyrwyr Cymru gynnal gwaith i wella fy nealltwriaeth o'r rhesymau nad yw rhai myfyrwyr yn hawlio'r grant ffioedd dysgu. Yn ogystal, rwyf wedi gofyn iddynt ehangu cwmpas y gwaith i gynnwys holl grantiau Llywodraeth Cymru (â phrawf modd, a heb brawf modd).
- Bydd Adran Gwasanaethau Rheoli Gwybodaeth a Dadansoddi Llywodraeth Cymru yn datblygu system a fydd yn galluogi peth dadansoddi manwl pellach mewn meysydd lle mae'r niferoedd sy'n manteisio yn isel.
- Er bod y Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr yn hyrwyddo'r grant ffioedd dysgu ymhob deunydd perthnasol ac yn gweithio gydag ysgolion i hyrwyddo'r polisi, nid ydynt ar hyn o bryd yn canolbwyntio ar y grŵp oedran hwn yn benodol; maent yn tueddu i weithio gyda myfyrwyr a'u rhieni yn nwy flynedd olaf yr ysgol.

Byddwn yn gwneud cais ffurfiol i'r Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr gynnal adolygiad o'i strategaeth gyfathrebu (gan gynnwys canlyniadau adborth rhanddeiliaid a boddhad cwsmeriaid) yn ystod blwyddyn gyntaf

gwasanaeth Cyllid Myfyrwyr Cymru wedi'i foderneiddio, er mwyn sicrhau bod negeseuon yn cael eu cyfleu'n effeithiol ac er mwyn trafod beth fyddai'r ffordd orau o gyrraedd y gynulleidfa hon mewn ffordd gost-effeithiol.

- Mae angen trafodaethau gyda Llywodraeth leol ynghylch sut a phryd y gallant godi ymwybyddiaeth o gyllid myfyrwyr ymhlith myfyrwyr mewn addysg uwchradd.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn. Caiff unrhyw gostau ychwanegol eu tynnu o gyllidebau rhaglenni presennol yr Is-Adran Addysg Uwch.

Argymhelliad 9

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn monitro nifer y myfyrwyr sy'n byw gartref tra maent yn astudio er mwyn canfod a yw'r tueddiad hwn yn cynyddu. (Tudalen 26)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Bydd Llywodraeth Cymru yn gwneud cais i'r Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr gynnal gwaith i ystyried tueddiadau posibl yn y maes hwn, o bosib gyda chefnogaeth data HESA ac Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn. Caiff unrhyw gostau ychwanegol eu tynnu o gyllidebau rhaglenni presennol yr Is-Adran Addysg Uwch

Argymhelliad 10

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn comisiynu gwaith ymchwil i ganfod a yw costau byw yn peri mwy o bryder na chostau ffioedd dysgu i fyfyrwyr. (Tudalen 26)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn yn rhannol

- Mae ymchwil yn ymdrin â rhai elfennau o flaenoriaethau cyllido ar gyfer myfyrwyr wedi ei gwblhau eisoes gan Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr (barn myfyrwyr ar gostau astudio a dyledion [Punt yn eich Poced,

Cymru 2014]), ond mae bylchau y gallai Adolygiad Diamond eu comisiynu, yn dibynnu ar gyfeiriad yr Adolygiad a chostau'r ymchwil. Cyllideb benodol sydd gan Banel Adolygiad Diamond, ac felly mae angen iddo fod yn ddewisol wrth ystyried pa ymchwil i'w chomisiynu. Fel corff annibynnol, mae angen caniatáu iddo benderfynu drosto'i hun (yn hytrach na rhoi cyfarwyddyd iddo) ynghylch pa ymchwil sy'n ofynnol.

- Mae angen trafodaethau pellach ynghylch y gwaith sydd i'w gynnal yn fewnol yn Llywodraeth Cymru ac yn allanol am y mathau o ymchwil sy'n cael eu cynllunio yn y dyfodol er mwyn nodi a ellid comisiynu ymchwil o'r fath.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn. Caiff unrhyw gostau ychwanegol eu tynnu o gyllidebau rhaglenni presennol yr Is-Adran Addysg Uwch

Argymhelliad 11

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru, ynghyd â CCAUC, fonitro faint o arian a gaiff ei wario ar fentrau ehangu mynediad a monitro a yw'r arian hwn yn cynrychioli gwerth am arian ac a yw'n bodloni'r nod o gynorthwyo myfyrwyr o gartrefi incwm is. (Tudalen 29)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi gofyn i'r Cyngor Cyllido fonitro ac adrodd ar weithgareddau ehangu mynediad yn ystod blwyddyn academiaidd 2014-15 gan gynnwys cyfran cyllid ffioedd myfyrwyr sy'n cael ei neilltuo i weithgarwch ehangu mynediad a chyfranogiad. Mae ehangu mynediad yn cynnwys sawl agenda sy'n ymwneud â myfyrwyr sydd heb eu cynrychioli'n ddigonol yn y byd addysg uwch, nid dim ond y rhai sydd o gartrefi incwm isel. Mae cydnabyddiaeth eang i'r ffaith ei bod yn anodd deall y berthynas rhwng gwahanol ymyriadau ehangu mynediad penodol a'u canlyniadau, ac felly ei bod yn anodd mesur yr enillion ar fuddsoddiad. Rwy'n cydnabod bod mwy o wariant ar ehangu mynediad na'r hyn sy'n amlwg mewn dyraniadau 'ffurfiol' o arian ar gyfer y maes hwn, fel dyraniadau HEFCW i Bartneriaethau Ymgynghraedd yn Ehangach.

- Rwyf wedi dweud yn glir bod angen gwella'r ffordd y mae'r Cyngor Cyllido yn mesur effaith mentrau ehangu mynediad ac addysg uwch yn gyffredinol ar y rhai o ardaloedd o gyfranogiad isel. Er enghraifft, mae'r cynlluniau ffioedd y mae'n rhaid i sefydliadau eu cyflwyno i'r Cyngor Cyllido yn ffynhonnell bwysig eisoes o dystiolaeth ynghylch sut maent yn defnyddio incwm ffioedd dysgu er mwyn bodloni blaenoriaethau ehangu mynediad.

Bydd swyddogion yn gweithio gyda'r Cyngor Cyllido er mwyn archwilio ffyrdd y gellid gwneud canllawiau'r cynllun ffioedd, sy'n cael eu cyhoeddi'n flynyddol, yn fwy eglur o ran ystyr ehangu mynediad a'r hyn rwy'n disgwyl ei weld o ran gweithgareddau a gwariant cysylltiedig y sefydliadau. Fodd bynnag, mae'r Cyngor Cyllido yn dal i fonitro'r canlyniadau mewn cyfres o fesurau ehangu mynediad, gan gynnwys y rhai sy'n cael eu hasesu ar lefel y Deyrnas Unedig.

- Mae ehangu mynediad wedi ei gynnwys hefyd yng nghylch gorchwyl yr Adolygiad o Gyllido Addysg Uwch a Chyllid Myfyrwyr. Byddwn yn disgwyl felly y gallai adroddiad terfynol Panel yr Adolygiad gynnwys argymhellion sy'n ymwneud â'r maes hwn.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn. Caiff unrhyw gostau ychwanegol eu tynnu o gyllidebau rhaglenni presennol yr Is-Adran Addysg Uwch

Argymhelliad 12

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru, ynghyd â CCAUC, fonitro nifer y myfyrwyr addysg uwch rhan-amser yng Nghymru i ganfod a oes unrhyw newidiadau mewn tueddiadau.

Yn ogystal â hyn, mae'r Pwyllgor yn argymhell bod cyfeiriad polisi strategol interim clir yn cael ei bennu ar gyfer addysg uwch rhan-amser hyd at flwyddyn academaidd 2016/17, o leiaf. (Tudalen 32)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn yn rhannol

- Bydd swyddogion Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro nifer y myfyrwyr addysg uwch rhan-amser i ganfod unrhyw newidiadau mewn tueddiadau o ganlyniad i gyflwyno benthyciadau ffioedd rhan-amser.
- Rwyf wedi dweud yn glir wrth y Cyngor Cyllido bod Addysg Uwch yn dal i fod yn flaenoriaeth i Weinidogion Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, bydd angen imi ystyried datganiad safbwynt y Cyngor ar

ddarpariaeth ran-amser, yr adroddiad gan Swyddfa Archwilio Cymru ar Gyllid Addysg Uwch a chanfyddiadau Adolygiad Diamond cyn y gallaf werthuso'r camau nesaf.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 13

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru, ynghyd â CCAUC, yn gweithredu pecyn ariannu cyfannol a strategol ar gyfer astudio rhan-amser ac ar gyfer y Brifysgol Agored, ar gyfer blynyddoedd academiaidd 2014/15 a 2015/16, o leiaf, fel strategaeth interim nes y bydd gwaith adolygiad yr Athro Syr Ian Diamond wedi'i gwblhau. (Tudalen 32)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn yn rhannol

- Mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno benthyciadau ffioedd rhan-amser o 2014/15 ymlaen er mwyn cefnogi a hyrwyddo astudio rhan-amser yng Nghymru, ac mae cyllid ychwanegol wedi ei ddarparu er mwyn cefnogi'r Brifysgol Agored yn 2013/14 a 2014/15 er mwyn lleddfu effaith trosglwyddo cyllid HEFCW er mwyn cefnogi grantiau ffioedd myfyrwyr israddedig amser llawn.
- O ystyried mai erbyn 2016 y mae disgwyl i Adolygiad Diamond gwblhau ei waith, mae angen amserlen hwy ar gyfer cyflwyno pecyn cyllido strategol a fydd yn gyfannol ac yn fforddiadwy, ac yn ymarferol ni fyddai modd gweithredu hynny ar gyfer y naill na'r llall o'r blynyddoedd academiaidd a awgrymir.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 14

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda CCAUC i sicrhau bod pob sefydliad addysg uwch yng Nghymru yn cael lefel fach, safonol o gyllid ymchwil, er enghraifft £500,000, os nad ydynt yn gymwys i gael unrhyw gyllid pellach o dan y fformiwla "rhagoriaeth ymchwil gynaliadwy". (Tudalen 35)

Ymateb Llywodraeth Cymru – gwrthod

Mae ymchwil yn broses gystadleuol iawn, ac mae'r Cyngor Cyllido wedi bod yn dilyn symudiadau mewn rhannau eraill o'r Deyrnas Unedig ac yn rhyngwladol lle mae gweithgarwch ymchwil yn cael ei ganolbwyntio mewn timau ymchwil mwy o faint sydd â digon o adnoddau (fel mae canlyniadau'r Ymarfer Asesu Ymchwil yn ei ddangos).

Mae hyn yn sicrhau bod y cyllid sydd ar gael yn cael ei ddarparu i unedau sydd ag ymchwil ardderchog ac sy'n ddigon mawr i fod yn gynaliadwy yn y tymor hwy. Mewn cyfnod pan fo adnoddau yn gyfyngedig ac yn crebachu, nifer gymharol fach o brifysgolion sy'n gwneud y rhan fwyaf o'r ymchwil nodedig – yng Nghymru, pum sefydliad sy'n gwneud 95 y cant o'r holl ymchwil prifysgol – ac mae hyn wedi arwain at ganolbwyntio cyllid ymchwil o ansawdd da a chyllid ymchwil arall mewn llai o sefydliadau.

Mae hyn hefyd yn cynnal perfformiad ac yn caniatáu i sefydliadau yng Nghymru gystadlu'n effeithiol gyda phrifysgolion mewn mannau eraill yn y Deyrnas Unedig am grantiau Cyngorau Ymchwil a grantiau ymchwil eraill.

Nid yw'n ymddangos bod llawer o ddiben gwasgaru cyllid prin ymchwil o ansawdd da rhwng nifer fawr o dimau ymchwil bach, gweddol eu hansawdd. Mae'r Cyngorau Ymchwil eu hunain yn canolbwyntio ar ariannu rhagoriaeth ac ymchwil amlddisgyblaethol sy'n mynd i'r afael â heriau gwyddonol a chymdeithasol mawr. Mae hyn yn arwain at dwf timau ymchwil mwy o faint sydd wedi'u hariannu'n well. Os yw prifysgolion Cymru am barhau i fod yn gystadleuol er mwyn cael grantiau Cyngorau Ymchwil a grantiau allanol eraill, mae'n rhaid iddynt hwythau hefyd ddatblygu o ran maint ac amrywiaeth yn ogystal â gwella eu hansawdd. Bydd gwasgaru cyllid ymchwil o ansawdd da drwy ryw syniad bod "angen gwobrwyo pawb" yn ein hatal rhag cyflawni'r amcanion hyn.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 15

Mae'r Pwyllgor yn argymhell cynnal adolygiad o ddarpariaeth ôl-raddedig, gan gynnwys trefniadau cyllido. (Tudalen 35)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn yn rhannol

- Mae darpariaeth ôl-raddedig yn rhan o gylch gorchwyl Adolygiad Diamond, ond byddai'n rhaid ystyried y cylch gwaith, y gallai fod angen ei ehangu er mwyn cynnwys darpariaeth a chyllido.
- Mae'r Cyngor Cyllido wrthi ar hyn o bryd yn drafftio papur sy'n archwilio'r pynciau hynny nad ydynt ar gael yng Nghymru, ar lefel israddedig ac ar lefel ôl-raddedig.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 16

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru a CCAUC fonitro effaith y gyfundrefn gyllido ffioedd/benthyciadau bresennol ar nifer y myfyrwyr sy'n astudio pynciau drud yng Nghymru a monitro safon y ddarpariaeth o bynciau drud. (Tudalen 37)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Mae'r diwygiadau a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2012-13 wedi rhoi'r sector addysg uwch mewn sefyllfa ariannol lawer cryfach er mwyn cefnogi pynciau drud. Mae'r rhagolygon diweddaraf yn awgrymu y bydd y gyfundrefn gyllido newydd yn cyfrannu £200m yn ychwanegol yn ystod oes y Llywodraeth hon o gymharu â'r fformiwla gyllido flaenorol. O ystyried y cynnydd o ran cyllid sydd ar gael i'r sector, dylai fod disgwyliad ar sefydliadau i dderbyn bod yr hyn a ariennid gan y Cyngor Cyllido drwy ffrydiau cyllido penodol yn y gorffennol, yn gyfrifoldeb arnynt hwy bellach oherwydd bod y canlyniadau yn bwysig i Gymru.
- Da yw gweld bod cynnydd yn parhau i fod o ran ymrestru ar gyrsiau pynciau STEM yn addysg uwch, sy'n awgrymu bod y ddarpariaeth yng Nghymru yn ddeniadol i ddarpar fyfyrwyr.
- Bydd y Cyngor Cyllido yn parhau i fonitro tueddiadau mewn pynciau o bwys ehangach i Gymru, gan gynnwys darpariaeth STEM. Caiff trefniadau sicrhau ansawdd ym maes addysg uwch yn y Deyrnas Unedig eu cynnal gan yr Asiantaeth Sicrhau Ansawdd (QAA) sy'n canolbwyntio ar gyfrifoldebau dyfarnu'r brifysgol ac nid ar lefel pwnc unigol.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 17

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru werthuso cynnydd a gwerth am arian y Coleg Cymraeg Cenedlaethol. (Tudalen 38)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

Cafodd y Cyngor Cyllido dasg yn 2013-14, sef cynnal gwerthusiad o ganlyniad gweithgareddau'r Coleg, gan gynnwys adolygiad o'r cyllid sy'n cael ei ddarparu i'r Coleg a rhoi manylion yr adolygiad i fy swyddogion erbyn mis Medi 2013 gydag adroddiad terfynol erbyn mis Medi 2014. Mae'r adolygiad hwnnw ar y gweill ar hyn o bryd, ac yn cael ei gynnal gan gwmni ymgynghori Oldbell3, a bydd yn adrodd erbyn diwedd mis Medi 2014.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 18

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru archwilio a yw cyfanswm nifer y myfyrwyr sy'n astudio drwy gyfrwng y Gymraeg yn codi neu'n disgyn ac, os oes angen, yn archwilio:

- y rhesymau pam nad yw nifer y myfyrwyr sy'n dilyn cyrsiau drwy gyfrwng y Gymraeg yn codi;

- y rhesymau pam nad yw'r holl fyfyrwyr sydd wedi dilyn addysg cyfrwng Cymraeg yn parhau i astudio cyrsiau addysg uwch drwy gyfrwng y Gymraeg;

a chytuno ar gynllun gweithredu gyda rhanddeiliaid i fynd i'r afael ag unrhyw drafferthion. (Tudalen 38)

Ymateb Llywodraeth Cymru – derbyn

- Bydd y Cyngor Cyllido yn parhau i fonitro'r materion sy'n cael eu codi yn yr argymhelliad hwn. Mae un o'r targedau yn Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor Cyllido 2013-2016 yn anelu at gynyddu nifer y myfyrwyr addysg uwch sy'n gwneud o leiaf 5 credyd ac o leiaf 40 credyd drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Adroddir ar berfformiad yn erbyn targedau'r strategaeth gorfforaethol bob blwyddyn yn adroddiad blynyddol y Cyngor Cyllido.
- Bydd y gwerthusiad o'r Coleg, y cyfeirir ato uchod, yn ymchwilio i'r materion hyn yn fanylach a byddwn yn aros am argymhellion y gwerthusiad cyn gweithredu ymhellach. Mae rhai o atebion y cwestiynau hyn yn ymwneud â threfniadau addysg cyn cyrraedd addysg uwch.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol yn codi o'r argymhelliad hwn.

Huw Lewis AC, Y Gweinidog Addysg a Sgiliau